

DZIENNIK WILEŃSKI

Adres Redakcji i Administracji: Dominikańska Nr. 4.

Redakcja otwarta od godz. 2—4 po poł.

Administracja otwarta codziennie od g. 10 do 6 wiecz., w niedziele od 1—2.

WARUNKI PRENUMERATY w Redakcji: Rocznie—12 mk., półrocznie—6 mk., kwartalnie—3 mk., miesięcznie—1 mk. Z przesyłką: Rocznie—14 mk. 40 fen., półrocznie—7 mk. 20 fen., kwartalnie—3 mk. 60 fen., miesięcznie—1 mk. 20 fen. Zmiana adresu—20 fen.

CENY OGŁOSZEŃ: Na 4-ej str. za wiersz drobnego druku—25 fen., nekrologi—60 fen. Ogłoszenia drobne za wiersz—5 fen. Ogłoszenia przyjmuje Administracja „Dziennika Wileńskiego” do godz. 4 po poł. Po godz. 4-ej nekrologi i inne niecierpiące zwłoki zawiadomienia przyjmuje drukarnia ks. A. Rutkowskiego, Królewska (Botaniczna) № 7.

Numer pojedyncozy 5 kop. = 10 fen.

Gazeta wychodzi codziennie — z wyjątkiem dni poświęconych.

ś.†p. PIOTR ŚWIERSZCZEWSKI,
po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Św. Sakramentami, zmarł dn. 27-go sierpnia 1917 roku.
Eksportacja i pogrzeb na cmentarz św. Piotra i Pawła ze szpitala w Zwierzynie odbędzie się dziś, dn. 28 bm., o godz. 6-ej pp. Nabożeństwo żałobne będzie odprawione w środę, dn. 29 bm., o godz. 6-ej rano w kościele św. Jakóba, na które się zaprasza znajomych i kolegów śpiewaków. 631

Komitet i personel szpitala Czerwonego Krzyża rosyjskiego ma zaszczyt prosić krewnych, przyjaciół i znajomych nieodżałowanego ich prezesa

ś. p. Michała Węstawskiego
na nabożeństwo za spokój Jego duszy, mające się odbyć w kościele Ostrobramskim w środę, 29 sierpnia, o g. 9 i pół rano.

TELEGRAMY.

KOMUNIKAT URZĘDOWY NIEMIECKI.

Kwatera główna 26 b. m.

FRONT ZACHODNI.

Grupa wojsk następcy tronu ks. Rupprechta.

We Flandrii walka ogniowa dosięgała większego napięcia tylko na poszczególnych odcinkach. W wielu miejscach nie powiodły się angielskie natarcia wywiadowcze.

Na terenie przed naszymi pozycjami na zachód od Le Catelet doszło do ożywionej działalności bojowej artylerji i starć piechoty o wioski, znajdujące się na linii naszych posterunków.

Na St. Quentin był znowu skierowany ogień francuski, który wywołał nowe pożary.

Grupa wojsk niemieckiego następcy tronu.

Wzdłuż Aisne'y wielokrotnie ożywał się znowu ogień.

Oddziały francuskie, które po silnej działalności artylerji wdarły się do naszych przednich okopów na południo-zachód od Pargny, zostały odrzucone przy pomocy szybkiego kontrataku.

Na zachodnim brzegu Mozy działalność bojowa była mniejsza, niż w dniach ostatnich. Natomiast walka artylerji na wschodnim brzegu rzeki była znowu bardzo silna. Ponownie siły nieprzyjacielskie nacierały z wyniosłości 344 (na wschód od Samo-

gneux) w kierunku północnym, lecz zostały odparte przy pomocy ognia oraz w walce na bliską metę.

Dzisiaj rano wywiązały się walki około Beaumont.

Około Dynaburga, Baranowicz, Tarnopola i nad Zbruczem, jak również na wielu odcinkach frontu w Karpatach panowała ożywiona działalność bojowa oraz małe potyczki przednich straży.

FRONT MACEDOŃSKI.

Na północ od Monastyru energiczne wywiady były dla nas pomyslane.

Na północo-wschód od jeziora Dojran straże bułgarskie odrzuciły silne angielskie oddziały lotne.

Pierwszy generał-kwatermistrz Ludendorff.

BERLIN (26 bm. wiecz. Urzęd.) Około Beaumont oraz na wschodnim brzegu Mozy siły francuskie, które atakowały rano, zostały o krótkim powodzeniu początkowym odrzucone przy pomocy kontrataku do ich pozycji wyjściowych.

Pozatem na Zachodzie i na Wschodzie nie było żadnych większych operacji bojowych.

Kwatera główna 27 sierpnia

FRONT ZACHODNI.

Grupa wojsk następcy tronu ks. Rupprechta.

We Flandrii ku wieczorowi znac-

nie wzmocniła się walka artylerji na wybrzeżu, oraz między Yzerą i Lys. Dziś rano silne oddziały wywiadowcze posuwały się kilkakrotnie ku naszym linjom. Zostały one całkowicie odparte.

Od kanału La Basseé do Lens silne działanie artylerji poprzedziło angielskie ataki, które nastąpiły na zachód od Lens na krótko przed zapadnięciem ciemności; odparte zostały one z wielkimi stratami.

Starcia na przedpolu naszych pozycji ku zachodowi od Le Catelet trwały dzień cały ze zmiennym powodzeniem. Koło folwarku Malakow i Cologne osiągnął nieprzyjaciel lokalne powodzenia. Próby rozszerzenia powodzenia rozbiły się z wielkimi stratami.

Grupa wojsk niemieckiego następcy tronu.

Około Chemin des Dames i w zachodniej Szampanji chwilami ożywiona walka ogniowa. Na południe od Ailles francuskie ataki częściowe w skutek naszego ognia obronnego nie doszły do naszych zagród.

Pod Verdun, na zachód od Mozy wogóle było spokojnie. Na wschodnim brzegu aż do nocy zacięcie walczone. Ataki Francuzów podjęte po ogniu huraganowym około Beaumont, nad Fosses i około lasu Chaumes początkowo wyparły nas z Beaumont i części lasu. W kontrataku wieś i las zostały odebrane, oraz wzięto kilkaset jeńców. Wieczorem siły francuskie znowu ruszyły do ataku, który doprowadził do trwających jeszcze walk około Beaumont. Między doliną Mozy i drogą Beaumont—Vacheraville odparte zostały wszystkie ataki Francuzów.

Rotmistrz bar. v. Richthoffen strącił 59-go przeciwnika.

FRONT WSCHODNI.

Front wojsk generała-feldmarszałka księcia Leopolda Bawarskiego.

Na północo-zachód od Jakobsztadu Rosjanie opuścili kilka pozycji na południowym brzegu Dźwiny. Zostały one przez nas zajęte.

Koło Baranowicz i na południo-zachód od Łucka ożywił się ogień na skutek pomyslnych naszych ataków wywiadowczych. Koło Husiatyna działalność naszej artylerji stłumiła próbę rosyjskiego ataku.

Front wojsk generała pułkownika Arcyksięcia Józefa.

Niemieckie wojska odebrały w ataku Rumunom kilka pozycji górskich na północo zachód od Sovej. Energetyczne kontrataki nieprzyjaciela złamane zostały z dużymi stratami.

W grupie wojsk generała-feldm. v. Mackensena

i na

froncie Macedońskim

żadnych ważnych wypadków nie było.

Pierwszy generał kwatermistrz Ludendorff.

KOM. URZĘD. AUSTR.-WĘGIERSKI.

Wiedeń, 26 sierpnia.

FRONT WSCHODNI.

Na przestrzeni frontów generał-pułkownika Arcyksięcia Józefa oraz Boehm-Ermolli'ego trwa ożywiony ogień artylerji. Nie było żadnych szczególnych operacji bojowych.

FRONT WŁOSKI.

Na płaskowzgórzu Karst minął również i wczorajszy dzień bez większych potyczek piechoty. Bezpośrednio na południe od doliny Wippachu odparliśmy atak nocny. Około Bigli nie powiodły się słabsze ataki włoskie.

Ciężkie walki wywiązały się ponownie w okręgu Monte San Gabriele. Dzięki mestwu obrońców, pomiędzy którymi na szczególne wymienienie zasługują strzelcy z Szazu, południowi Styryjczycy z 87-go pułku i oddziały węgierskiego pospolitego ruszenia, — nieprzyjaciel nigdzie nie przedostał się pomimo ciężkich krwawych ofiar.

Opuszczone przez nas bez walki w nocy na 24 bm. Monte Santo zostało zajęte przez Włochów.

Na płaskowzgórzu Bainsizza—Ducha św. oraz na wschód od Auzzy doszło do wielokrotnych starć.

Na froncie w Karyntji i Tyrolu nie zaszło nic ważnego.

FRONT BAŁKAŃSKI.

Sytuacja bez zmian.

Wiedeń, 27 sierpnia.

FRONT WSCHODNI.

Koło Siveji niemieckie wojska z frontu wojsk arcyks. Józefa zdobyły nieprzyjacielską pozycję i utrzymały ją wobec energicznych ataków.

FRONT WŁOSKI.

Jedenasta bitwa nad Isonzo trwa. Ataki nieprzyjacielskie skierowały się znowu ku naszym linjom na płaskowzgórzu Bainsizza-Ducha św. i na północ od Gorycji.

Walka prowadzona była z wielką zaciętością na wschód od Auzzy, gdzie pomyslnie stawali naprzeciw nieprzyjaciela Styryjczycy z pułku 47, Dalmatyńczycy z 37-go, strzelcy i inne wojska, jak również koło gorąco bronionego Monto San Gabriele.

Dzielnicy obrońcy wytrwali wobec wszystkich ataków. Na płaskowzgórzu Karst tylko strzelanina patroli. Trzech lotników włoskich zostało ze strzelonych z ziemi.

FRONT BAŁKAŃSKI.

Nic nowego.

Naczelnik Sztabu generalnego.

BERLIN (24 b.m. Urzędownie).— Nowe wyniki wojny podwodnej. W okręgu blokowanym wokół Anglii wynoszą 20,000 brt.

Szef sztabu admiralicji marynarki.

PETERSBURG (25 bm. Reuter).— Pomocnik ministra wojny, Sawinkow ustąpił z powodu różnicy zdań pomiędzy nim a Kierenskim w kwestjach wojskowych i politycznych.

Rada ukraińska odmówiła przystąpienia delegatów na kongres narodowy w Moskwie.

Sekretarz generalny Ukrainy z powodu różnicy zdań z rządem podał się do dymisji, ale pozostaje na stanowisku aż do czasu nominacji jego następcy.

PETERSBURG (27 bm. Tel. pryw.) «Lok. Anz.» donosi z Wiednia: korespondent Rundschau donosi z Kopenhagi, że według komunikatu z Anglii o konferencji państwowej w Moskwie na czele kraju ma stanąć dyrektoriat z pięciu osób z pomiędzy rządu tymczasowego aż do chwili zebrania się konstytuancy i ustalenia formy państwa. Jako członkowie dyrektoriatu wymieniani są: Kierenski, Ceretelli, Skobielew, Czernow i Niekrasow, lub książę Lwow.

PETERSBURG (25 bm. W. T. B.)— P.T.A. zostało upoważnione do zakomunikowania, że wieść o dymisji zarządcy ministerjum wojny, Sawinkowa, jest przedwczesna. Pogłoskom o podaniu o dymisję Kornilowa i zarządcy ministerjum marynarki, Lebiediewa, kategorycznie zaprzeczono.

BERLIN (26 bm. Tel. pryw.) — «Berlin. Tagebl.» donosi ze Sztokholmu, że rosyjskie ministerjum finansów wydaje obecnie nową pożyczkę wygrywającą w sumie 3 miliardów rubli, na 6 proc., oraz na okres 45 lat. Podczas tego czasu każdy los będzie musiał wygrać!

WASZYNGTON (24 bm. Reuter).— Rząd amerykański pożyczył rządowi rosyjskiemu znowu 100 milionów dolarów.

BERN 24 b. m. W. T. B.) — «Matin» donosi z Nowego Jorku, że minister marynarki żąda od kongresu kredytów w sumie 1 i ćwierć miljaru franków w celu rekwizycji statków oraz 1 i ćwierć miljaru dla opłacenia już zbudowanych statków.

BERN (24 b. m. W. T. B.) — «Matin» donosi z Nowego Jorku, że minister wojny na przyszłość stosownie do okoliczności będzie ogłaszał codziennie lub tygodniowo sprawozdania co do działalności amerykańskiego korpusu ekspedycyjnego we Francji.

BERN (24 bm. W. T. B.)— «Matin» donosi, iż Kuba 21 bm. oddała do rozporządzenia rządowi Stanów Zjednoczonych cztery zaskwestrowane w Hawannie parowce niemieckie o pojemności ogólnej 25,000 tonn.

BERN (25 b. m. W. T. B.) — «Matin» donosi z Now. Jorku, że delegat apostolski dla Stanów Zjednoczonych, monsignore Banzano, złożył w Kansas City następujące oświadczenie: «Na podstawie informacji ze sfer miarodajnych, mogę zapewnić, że Papież wcale nie sądzi, aby państwa walczące porozumiały się w ciągu krótkiego czasu, ale Papież uważa, iż może poczynić kierownikom walczących narodów bezpartyjne propozycje, które w końcu doprowadzą do pokoju.

BERLIN (26 bm. Tel. pryw.) — «Tägl. Rund.» donosi z Haagi, że, jak komunikuje «Manchester Guardian», rząd belgijski ogłosił wórtce zestawienie strat, odniesionych przez Belgję wskutek wojny.

Rząd belgijski oblicza tam straty na sumę od 3 do 4 miliardów franków.

BERLIN (25 b. m. Tel. pryw.) — «Berl. Lokalanz.» donosi z Karlsruhe, że, jak informuje «Italia», na froncie nad Isonco wojska francuskie walczą ramię przy ramieniu z Włochami. Według «Messagero», na Karście walczą bataljony strzelców francuskich.

WIEN (27 b. m. W. T. B.) — Ukraiński Grecko-katolicki arcybiskup ze Lwowa, dr. Szeptycki, przybył tu wczoraj i został przywitany uroczysto na dworcu przez swych kompantrjotów.

BERLIN (16 sierpnia wiecz. Urzędownie).

We Flandrii odparty został rano silny atak angielski na wschód od Ypres. Po południu zacięta walka artylerji na północo-wschód ofi miasta.

Pod Verdun po rannych walkach Beaumont zostało w naszym ręku.

Na wschodzie natarcie oddało nam w posiadanie ważne pozycje na wschód od Czerniowiec. Dotychczas dostarczono przeszło 1000 jeńców i 6 dział jako zdobycz.

Nowe oświadczenia kanclerza Rzeszy.

BERLIN (d. 25 b. m. W. T. B.) — Na dzisiejszem posiedzeniu komisji głównej Reichstagu, kanclerz Rzeszy wspominał przedewszystkiem o liniach wytycznych, które wymienił on w swej mowie w Reichstagu dn. 19-go lipca w sprawie kierownictwa polityki wewnętrznej, a w szczególności w sprawie ścisłej współpracy między kierownictwem Rzeszy a wielkimi partjami.

Działal on zgodnie z temi wytycznymi i powołał na urzędy Rzeszy ludzi, co do których z pewnością może przypuszczać, że cieszą się zaufaniem wielkich politycznych stronnictw. Tak np. urząd jdo spraw sprawiedliwości Rzeszy obsadzony został przez parlamentarzystę. Do urzędu gospodarczego Rzeszy powołana została nowa osobistość, ciesząca się całkowitem zaufaniem lewicowo nastrojonych partji. Do urzędu żywnościowego Rzeszy powołał on jako podsekretarza stanu członka partji socjal-demokratycznej a do zarządu finansów Rzeszy chwilowo jako dyrektora ministerjalnego z zamiarem przekształcenia później tego stanowiska na podsekretariat stanu, członka frakcji narodowo-liberalnej. Jako pruski minister sprawiedliwości wstąpił do rady związkowej członek frakcji centrum. W ten sposób osiągnął kanclerz to, do czego dążył, a mianowicie powołanie ludzi, cieszących się całkowitem zaufaniem partji, na naczelne stanowiska Rzeszy i państwa.

Aby ściślej ukształtować współpracę między kierownictwem Rzeszy i partjami powziął on zamiar dalszego urzędowania.

Rozważono już tę sprawę z przywódcami frakcji Reichstagu i z uprawnionymi do głosu członkami rady związkowej i z pewnością można liczyć na zgodę rządów związkowych.

Idzie tu o utworzenie wolnej komisji, której kanclerz Rzeszy przeznaczył przedewszystkiem ściśle określony cel, mianowicie narady nad odpowiedzią na notę Papieża. Do komisji tej wydelegowane będzie 7 członków przez 5 frakcji Reichstagu, a mianowicie po dwóch z centrum i socjal demokracji, a po jednym od konserwatystów, narodo-

wo-liberałów i postępowej partji ludowej.

Rada związkowa wydeleguje do komisji również siedmiu członków, a prezydium obejmie kanclerz Rzeszy.

Komisja pomyślana została całkowicie swobodnie i dlatego nie będzie podlegała porządkowi spraw Reichstagu. Nie należy jej rozumieć jako przedstawicielstwa rządów związkowych i frakcji, z których są delegowani członkowie, lecz jako swobodną społeczność pracy z osób fachowych, do pracy politycznej powołanych, którzy cieszą się zaufaniem politycznym. Instytucja ta została pomyślana tymczasowo jako próba, z której praktyki w dalszym ciągu można będzie wywnioskować, czy komisję należy zatrzymać, czy należy ją przekształcić i jak ograniczyć jej kwalifikacje.

Przy odpowiednim postępowaniu Kanclerz Rzeszy obiecuje sobie po komisji cennej pomocy dla naszej politycznej i patriotycznej pracy.

Zarazem powiedzie się uniknięcie niebezpieczeństwa, które bezwarunkowo usunąć należy, aby ze względu na komisję radu związkowa i Reichstag w informacjach swych i w swych prawach przez konstytucję ustalonych, były ograniczone. Kanclerz Rzeszy ma nadzieję, że będzie mógł zwołać komisję po raz pierwszy w nadchodzący wtorek. Uważa on tę komisję za jeden ze środków, aby na drodze rozwoju dojść do tego, co uważa on za konieczne do zmiany i poprawy w naszym życiu wewnątrz-politycznym. Nie może się on zgodzić, by nasze stosunki wewnętrzne, podczas wojny wymagały przewrotu.

Kanclerz Rzeszy powołuje się na wywody, zakomunikowanego mu artykułu posła postępowego Naumanna, który wymownie stwierdza, że zakres swobód poszczególnego obywatela u nas nie jest mniejsza, niż była we Francji przed wojną i że nasze prawo wyborcze do Reichstagu bardziej odpowiada zasadom demokratycznym, niż angielskie. Nie jest czas obecnie do rozpraw nad walką wyborczą, tak samo jak nie czas jest spierać się o system grobli, kiedy woda zagraża jej przerwaniem. Kanclerz Rzeszy prosi, aby wobec próby, którą uczynił on, proponując komisję, zastanowiono się życzliwie i ze szczerem zamiarami i by współpracowano z radą związkową i z nim dla dobra ogólnego.

Kanclerz Rzeszy stwierdził następnie że włożono na niego jako na kierowniczego męża stanu Rzeszy i pruskiego prezydenta ministrów ogromny ciężar pracy, wielostronnych i ściśle powiązanych zadań polityki wewnętrznej i zagranicznej. Przy tej sposobności stwierdza on wymownie, że o przewlekaniu projektu pruskiej reformy wyborczej nie może być mowy. Projekt przy pośpiesznej pracy będzie wygotowany i będzie przedłożony decyzji królewskiej natychmiast, jak tylko będzie gotowy. W zakresie spraw Rzeszy weźmie on przedewszystkiem pod rozwagę ogromne kwestje warunków pokojowych, gospodarkę przejściową i reformę finansów Rzeszy, które w najwyższym stopniu zajmą mu czas i energję do pracy. Związek między temi zagadnieniami jest tak ścisły i zasadniczy, że ogólne dyrektywy w każdym razie muszą być dane przez władzę centralną. Obecnie podczas wojny pomiędzy kanclerzem Rzeszy i podległymi mu dykasterjami musi istnieć o wiele silniejszy i bezpośredni związek, niż podczas pokoju. Wynika stąd konieczność ulżenia kanclerzowi Rzeszy osobicie, która doprowadziła do podziału urzędu do spraw wewnętrznych i ustanowienia stałego zastępstwa kanclerza Rzeszy, bez własnej dykasterji. Koniecznym jest, aby kanclerz Rzeszy miał stałego zastępcę, któryby mógł go zastępować podczas niuniknięcia częstych podróży.

Kanclerz Rzeszy prosi, by już obecnie konieczność ta dla późniejszych obrad i zbadania w budzecie dodatkowym w Reichstagu była uwzględnioną.

Mówca postępowy wogóle zgodził się na wygłoszony przez kanclerza Rzeszy program.

Mówca socjal-demokratyczny uznał powód, że obecnie podczas wojny reformy nie mogą być przeprowadzane, za niedostateczny.

Mówca centrowy powitał projekt kanclerza co do ścisłej współpracy jego z Reichstagem.

Gdyby z rady pomocniczej chciało stworzyć rodzaj rady państwa, to napotkałoby to na nieprzeparte trudności w jego partji. Mówca narodowo-liberalny mile powitał projekt utworzenia rady pomocniczej.

Kanclerz Rzeszy w odpowiedzi na to oświadczył:

Wdzięczny jestem za gotowość panów, którą wypowiedzieliście co do współpracy w przeprowadzeniu czynionych przeze mnie propozycji.

Na wspólnych naradach ustalimy to, co jest konieczne i celowe, wychodząc z założeń praktycznych. Konieczność współpracy nad pewnymi zasadniczymi zagadnieniami w kołach ściśle ograniczonych, aby zachowana została tajemnica, jest dowiedziona. Jeśli zastrzegam się, że członkowie komisji nie mogą być uważani za pełnomocników rządu lub partji, miałem na myśli, iż wykluczonym jest, by przedstawiciele partji lub rządu wchodzili do komisji z instrukcjami, a po obradach składali partji sprawozdanie.

Rzeszy które się dopiero stają, które podlegają zmianom, które są w międzystadium, nie mogą być rozważane publicznie, winny być całkowicie w tajemnicy omawiane, a dopiero kiedy będą rozwiązane, mogą być ogłoszone.

Jestem przeświadczony i mam nawet zapewnienie wszystkich przedstawicieli frakcji, że w tych poufnych naradach w ciasnym gronie leży gwarancja istotnego postępu. Oczywiście zadaniem mężów zaufania każdej partji będzie, by obrady rozstrzygane były w myśl ich partji.

Należy to uznać bez zastrzeżeń. Już dlatego właśnie musi być ustalony ściślejszy związek między rządem i partjami. Do komisji winien być wydelegowany leader partji. Wtedy będzie gwarancja, że w razach wątpliwych wyrazi on mniemanie swej partji. Zapewni to zarazem owocność obrad i rozpatrzenie sprawy ze wszech stron. Rozumie się, że przywódcy partji będą z niemi w kontakcie, albowiem wtedy tylko można oczekiwać, że partje uznają to, co było omawiane.

Sądzę, że celem jest prowadzenie obrad komisji w ten sposób. Daleko idący plan nie został jeszcze przeze mnie wypracowany. Nie myślę też również o prawno-państwowem rozwiązywaniu.

Chcę tylko w porozumieniu z mężami zaufania wielkich stronnictw zbliżyć do rozwiązania kursujące zagadnienia.

Niezależny socjal-demokrata oświadczył, że nie jest zadowolony z zaproponowanej rady pomocniczej. Mówca konserwatywny zaznaczył, że przyjaciele jego życzą sobie, by zmiany w rządzie wynikały wyłącznie z decyzji cesarza. Należy życzyć sobie, aby wolna komisja nie była pomyślana jako instytucja parlamentarna. Członek frakcji niemieckiej zwrócił uwagę na zmienną większość Reichstagu, która przez ciągłą zmianę rządu zgodnie z jej wolą doprowadzić musi do narowistości polityki. Proponowaną radę pomocniczą wita on życzliwie. Nie należy jednak wykluczać małych stronnictw.

Następne posiedzenie w poniedziałek: okupacja, cenzura, prawo zgromadzeń.

Akcja pokojowa Papieża.

Dobrze poinformowany londyński korespondent «Züricher Post» donosi bez przeszkód ze strony cenzury angielskiej:

Odpowiedź koalicji na notę papieską będzie—według krążących w stolicy angielskiej pogłosek — brzmieć inaczej, niż swego czasu dana Niemcom. Proste odrzucenie jest wykluczone. Ci, którzy rozpuszczali wieści, iż nota pokojowa ułożona została w interesach Niemiec i Austro-Węgier, usiłowali w ten sposób wywołać wśród narodu nprzedzenie przeciwko propozycji Papieża. Byłoby to możliwe przed kilku miesiącami. W danej chwili podobne oskarżenia nie znajdują posłuchu. Plan konferencji sztokholmskiej spowodował, że naród angielski naogół skłonił się ku orientacji pokojowej. O ile oznaki nie są mylne, to Papież otrzyma od koalicji umiarkowane—w porównaniu z dawnymi wywodami rządów sprzymierzonych—przedstawienie jej punktu widzenia.

Gdyby państwa centralne przyjęły treść noty papieskiej bez wszelkich zmian wówczas i w krajach koalicji można oczekiwać rzeczy niespodziewanych.

«Osservatore Romano» zaprzecza twierdzeniom prasy angielskiej, że arcybiskup lwowski, metropolita hr. Szeptycki uprosił Papieża o wystąpienie z inicjatywą wszczęcia rokowań pokojowych, przyczem działał z upoważnienia rządów niemieckiego i austriacko-węgierskiego. Dziennik stwierdza, że metropolita nie był wcale w Rzymie i nawet go tam nie oczekiwano.

Jak donosi rzymski korespondent dziennika «Stampa» mowa niemieckiego kanclerza została w Watykanie przyjęta z zadowoleniem.

Korespondent wnosi, że w kołach watykańskich utrwała się nadzieja, że jedna lub druga strona walcząca rozważy notę papieską. Co się zaś tyczy odpowiedzi obu walczących stron, to kurja sądzi, że nastąpi ona dopiero po ukończeniu obecnych ważnych operacji wojennych.

Dzienniki francuskie omawiają szeroko notę Papieża.

«Temps» oświadcza, że kanclerz wstrzymuje się od wyjaśnienia swych poglądów na traktat pokojowy pod pozorem, że potrzebuje pewnego czasu na porozumienie się z rządami sprzymierzonymi. Ale przecież kanclerz nie potrzebuje znać ich opinii, ażeby naprzykład wypowiedzieć się w sprawie opuszczenia Belgii.

«Journal de Debats» pisze, że kanclerz przedewszystkiem postarał się o to, by obwieścić światu o zaborczych instynktach koalicji, których dopatruje się w umowach, zawartych podczas wojny.

«Journal» donosi z Petersburga, że, aczkolwiek urzędowej odpowiedzi rosyjskiej na notę Papieża, jeszcze niema, jednak w dobrze poinformowanych kołach oświadcza, że odpowiedź ta będzie wyraźnie odmowna. Rząd rosyjski szanuje poglądy Ojca św. i ze swej strony uczyni wszystko aby okazać chęć zakończenia przelewu krwi, oświadczy jednak, iż propozycje Papieża przeczą interesom narodu rosyjskiego.

Rada Flandrii ogłasza w sprawie noty pokojowej Papieża oświadczenie, w którym powiedziano:

Rada Flandrii z wysokim zadowoleniem przyjęła do wiadomości krok pokojowy Papieża, wyraża jednak swój żal, że Papież od lat dwóch nie ma osobistej styczności z narodem flamandzkim. Wyłożone w nocy po-

kojowej ogólne zasady, zarówno też propozycje poczynione na wypadek zawarcia pokoju, co do losu Belgii, zdają się być odpowiedniami do stworzenia podstawy dla rokowań, aby zapewnić przyszłość narodu flamandzkiego i niepodległość jego kraju. Jednakże do osiągnięcia tego celu, dzisiejszy rząd belgijski w Hawrze nie jest ani dostatecznie niezależny, ani odpowiedni i chętny. Związuje się on coraz bardziej umowami z mocarstwami zachodnimi, tak iż zachował on zaledwie cień samodzielności.

Obecnie tak samo, jak i poprzednio odrzuca on głęboko uzasadnione żądania belgijskiej większości narodowej, mianowicie Flamandów i odmawia im słusznej i istotnej równości w państwie, zgodnie z konstytucją. W ten sposób stoi on w sprzeczności z zasadniczym oświadczeniem Stolicy św. i zasadą ostatniej noty pokojowej Papieża.

Rada Flandrii sądzi, że zgadza się z Papieżem i że służy idei pokoju, starając się o zrealizowanie żądania całkowitego uznania praw narodu flamandzkiego do pielęgnowania języka ojczystego, oraz samorządu i samodzielności Flandrii, o co od dziesięcioktów lat prowadzi walkę naród flamandzki. Zapominając o samych sobie razem z Papieżem i innymi przyjaciółmi pokoju, nie żywimy ani nienawiści ani chęci zemsty, nie poniżamy się jednak przed nikim, ale chcemy ogólnego zbratania i honorowego końca wojny dla wszystkich narodów.

«Osservatore Romano» daje następujący urzędowy komentarz do noty pokojowej Papieża:

Sposób powstania noty na mocy dokładnego zbadania istniejących oświadczeń ze strony wszystkich walczących staje się jasny, skoro się punkt po punkcie go rozważy.

Co się tyczy rozbrojenia i sądu rozjemczego, to wszystkie strony walczące są pod tym względem jednomyślne, że z obecnej wojny wynikać musi nowy porządek społeczny, uniemożliwiający powtórzenie się takich wypadków jak obecnie.

Jeśli istnieje jakikolwiek inny nie całkowicie utopijny środek dla osiągnięcia tego celu ostatecznego, to należy go wymyślić. W przeciwnym razie, logicznie rzecz biorąc, należy chwycić się tego koniecznego środka. Wolność mórz jest zasadą Wilsona, a jeden z ministrów angielskich objawił chęć przedyskutowania jej. Wzajemne z rzezenie się odszkodowań za wydatki i szkody wojenne postawione jest, jako zasada ogólna. W sprawie kosztów na zasadę tę zgodziły się już prawie wszyscy walczący, mianowicie: Rosja, Francja, Anglja, Niemcy i Austria; Rosja, Niemcy i Austria rozszerzyły tę zgodę i na szkody wojenne. Ribot zajął odmienne stanowisko, żądając wynagrodzenia dla swego kraju. Wyjątek stwarza zresztą nawet sama nota dla Belgii i pozostawia otwartym pytanie, czy i dla innych narodów nie będzie obowiązywała oddzielna zasada, podobnie jak Belgii.

Główne walczące państwa są również za pokojem bez przymusowych aneksji.

Rosyjski rząd tymczasowy postawił zasadę: bez aneksji i odszkodowań. Parlamenty niemiecki i austro-węgierski zasadę tę uznały, a tak samo i Ribot, wprowadzając co do Alzacji i Lotaryngji zasadę odróżniania aneksji od dezaneksji. Rezultatem zrzeczenia się aneksji jest ewakuacja okupowanych terenów, a pod tym względem najwięcej omawianymi wypadkami jest wypadek Belgii, Francji północnej i kolonii niemieckich. Co się tyczy ogólnych punktów, to nota wskazała tylko na te, co do których strony walczące są mniej lub więcej jednomyślne i co do których nie mo-

gą one odmówić rozważania, nie przecząc same sobie. Co do ogólnych zagadnień Stolica św. może tylko wyrazić życzenie, aby ze względu na olbrzymie błogosławieństwo trwałego pokoju i te zagadnienia rozpatrzyły strony walczące w duchu pojednania i zjednoczyły swe osobiste interesy z interesami ogólnymi.

Z powodu akcji pokojowej Ojca św. gazety przypominają, że nie po raz pierwszy w historii zdarza się, że Papież podejmuje się pośrednictwa pokojowego. Pius IX przed wybuchem wojny w 1870 zwrócił się do króla pruskiego i cesarza Francji, aby zatargu politycznego nie stawiali na ostrzu noża, lecz załatwili go na drodze pokojowej. Obie strony dały wówczas chłodną, lakoniczną odmowę.

Papież Leon XIII trzykrotnie występował jako pośrednik w wojnie hiszpańsko-amerykańskiej zwracając się do królowej regentki Marii Krysstyny i prezydenta Stanów Zjednoczonych Mac Kinley'a. P propozycje te jednak przez zainteresowane rządy nie zostały uwzględnione. Ten sam los spotkał interwencję tegoż papieża w wojnie włosko-abisyńskiej. Podczas wojny angielsko-boerskiej Leon XIII własnoręcznie pisał do królowej Wiktorji, którą osobiście znał. Królowa odpisała bardzo uprzejmie, jednak do propozycji tej przychlić się nie mogła.

Również i Pius X, kiedy Austro-Węgry wypowiedziały wojnę Serbji, interwenjował, aby zatarg ten nie doprowadził do rozlewu krwi. Użył on drogi nie bezpośredniej, lecz dyplomatycznej. Dn. 29 lipca 1914 roku zaczęły się narady między papieskim sekretarzem a ambasadorem watykańskim. Były one, jak niedawna przeszłość pokazuje, bezowocne.

Niemcy.

Komisja siedmiu.

«B. Z. am Mittag» pisze, że poszczególne frakcje Reichstagu obrały już delegatów, którzy mają należeć do «Komisji siedmiu», w celu współdziałania przy układaniu odpowiedzi na notę papieską. Socjal-demokraci obrali posłów Eberta i Scheidemanna, centrum-posłów Fehrenbacha i Erzbergera, postępowcy — posła v. Payera, narodowo-liberali — posła d-ra Stresemanna i konserwatyści — posła, hr. Westarpa.

Anglja.

Warunki pokojowe angielskiej partji robotniczej.

Gazeta sztokholmska «Socialdemokraten» ogłasza, według ag. tel. Wolffa, projekt oświadczenia, które zamierza złożyć na konferencji sztokholmskiej angielska «Labour Parly». Główne punkty tego oświadczenia są następujące:

- 1) Imperjalizm niemiecki musi być obalony.
- 2) Warstwy robotnicze muszą się zjednoczyć w celu zakończenia wojny.
- 3) Powinny one przyjąć propozycje rosyjskie «bez aneksji».
- 4) Musi być utworzony związek narodów.
- 5) Niemcy muszą przywrócić i odszkodować Belgję.
- 6) Konferencja przedstawicieli narodów bałkańskich lub komisja międzynarodowa winna rozstrzygnąć sprawę bałkańskie.
- 7) Alzacja i Lotaryngja odchodzi do Francji.
- 8) Terytorja austriackie z ludnością mówiącą po włosku, przechodzą do Włoch.
- 9) Zjednoczeni Polacy sami decydują o swych losach.
- 10) Palestyna ma dostać się żydom z gwarancjami międzynarodowymi.

11) Konstantynopol staje się wolnym portem.

12) Tropikalne kolonie afrykańskie przechodzą pod zarząd międzynarodowy.

13) Kontrola międzynarodowa nad ważnymi artykułami żywności.

14) Zarządzenia zapobiegawcze przeciwko brakowi pracy.

15) Żadnej wojny gospodarczej.

16) Międzynarodowa odbudowa zniszczonych terenów.

17) Prawne śledztwo co do wykroczeń osób pojedynczych oraz państw przeciwko zasadom humanitarnym.

18) Przywrócenie prawa międzynarodowego.

19) Zniesienie tajnej dyplomacji.

Tego rodzaju program został podobno, według «Socialdemokraten» przyjęty przez wszystkie angielskie prądy robotnicze, a więc i przez Macdonalde, chociaż coprawda z nieznanymi zmianami.

ROSJA.

„Ukraiński bank państwowy“.

Ukraińskie Biuro prasowe donosi, że organizowanie ukraińskiego Banku państwowego czyni bardzo szybkie postępy. Obecnie rząd tymczasowy nosi się z planem wydania w Kijowie banknotów ukraińskich. W Kijowie wychodzi nowy wielki dziennik ukraiński «Konfederalista» z politycznym programem wolnego związku niezawisłych państw Ukrainy, Finlandji, Kaukazu, Sybiru i t. d. Jeden z członków japońskiej ambasady w Piotrogradzie złożył ukraińskiej radzie narodowej oficjalną wizytę.

W sprawie ukraińskiej.

Jak donosi Petersburska agencja telegraficzna pod datą 24-go bm., ukraińska Rada centralna po zapoznaniu się ze wskazówkami, udzielonymi 17 bm. przez rząd prowizoryczny ukraińskiemu sekretarjatowi generalnemu, powzięła uchwałę, głoszącą co następuje:

«Wskazówki te przeczą umowom, zawartym przez rząd prowizoryczny z Radą centralną. Rada centralna uważa za swój obowiązek w celu utrwalenia stałego porządku na Ukrainie polecić komisji Rady centralnej i sekretarjatu generalnego opracowanie prawnego uregulowania stosunków pomiędzy Radą centralną a sekretarjatem generalnym, oraz zwrócić się do rządu prowizorycznego z zapytaniem «wojna czy pokój?» jak również w kwestji kary śmierci.»

Pozatem winny być niezwłocznie rozpoczęte prace wstępne w celu zwołania konstytuandy ukraińskiej i ogólno-rosyjskiej.

Uwaga wszystkich narodowości Ukrainy winna być zwrócona na braki tych wskazówek i do mas robotniczych całej Ukrainy winna być wystosowana odezwa, nawołująca do organizacji i walki o swe interesy i skupienia się wokół ukraińskiej Rady centralnej.

Według wiadomości, otrzymanych w Wiedniu z Genewy via Sztokholm odbyło się w Kijowie w ubiegły wtorek bardzo burzliwe posiedzenie ukraińskiej centralnej Rady narodowej.

Na posiedzeniu tem przedstawiciele socjalistów ukraińskich oraz mniejszości narodowych Polaków i żydów, zgłosili wniosek złożenia rządowi prowizorycznemu w Petersburgu do zatwierdzenia listę członków ukraińskiego sekretarjatu generalnego.

Natomiast ukraińscy socjal-rewołucjoniści wypowiedzieli się bardzo stanowczo przeciwko temu. Odrzucają oni wogóle wszelki kompromis z rządem prowizorycznym. Większość Rady centralnej opowiedziała się przeciwko wnioskowi socjalistycznemu, na rzecz zaś opozycyjnego wniosku socjal-rewołucjonistów.

Ukraiński prezes ministrów, Winniczenko, podał się wobec tego do dymisji.

Konferencja moskiewska i protesty przeciwko niej.

Petersburska agencja telegraficzna donosi z Petersburga, że 25-go bm. o godzinie 3-ej po południu została rozpoczęta przez mowę Kierenskiego konferencja w Moskwie, w gmachu opery otoczonym przez olbrzymi lecz zupełnie spokojny tłum, i wskutek niepokojących pogłosek strzeżonym przez silne oddziały kawalerji.

Kierenski oświadczył w swej mowie pomiędzy innymi, że rząd zwołał obywateli wielkiego i wolnego kraju do Moskwy nie dla dyskusji politycznych lub ważni partyjnych, lecz aby im szczerze i otwarcie powiedzieć czystą prawdę, której oczekuje Ojczyzna, i zobrazować, jak bardzo cierpi Rosja w obecnej chwili.

Wszelka próba wykorzystania konferencji dla napadu na reprezentowaną przez rząd prowizoryczny potęgę rewolucji, zostanie w sposób nieubłagany stłumiona krwią i żelazem. Ci, którzy sądzą, że nadeszła chwila obalić potęgę rewolucyjną przy pomocy bagnetów, mylą się i winni się mieć na baczności, gdyż powaga rządu opiera się na nieograniczonej zaufaniu doń ze strony narodu.

Kierenski wspominał dalej o separatystycznych dążeniach pewnych zamieszkujących Rosję narodowości, i o wielkiej hańbie na froncie, gdzie wojska rosyjskie zapomniały o swych obowiązkach względem Ojczyzny.

Następnie Kierenski mówił specjalnie o Finlandji i stwierdził, że rząd przy pomocy siły przeszkodzi ponownemu otwarciu rozwiązanego Sejmu finlandzkiego.

Minister spraw wewnętrznych wypowiedział się co do najbliższych zadań w swojej gałęzi administracji, minister zaś handlu i przemysłu co do gospodarczej sytuacji Rosji.

Petersburska agencja telegraficzna donosi dalej pod datą 25-go bm., że pomimo wydanych w przededniu konferencji moskiewskiej przez burmistrza moskiewskiego oraz partję socjal rewolucjonistów odezw do ludności jak również do robotników i żołnierzy o zachowanie spokoju i umożliwienie konferencji pracować bez przeszkód dla dobra Ojczyzny, socjaliści «bolszewicy» oraz Rada związków zawodowych postanowili protestować przeciwko konferencji, którą uważają za burżuazyjną i kontrrewolucyjną.

Udało się im wywołać w Moskwie sztrajk częściowy. Liczne fabryki i warsztaty są nie czynne. Tramwaje

nie kursują. Hotele i magazyny są zamknięte. «Bolszewicy» starają się, dotąd cprawda bez wielkiego wyniku, uczynić sztrajk powszechnym.

Królestwo Polskie.

Odezwa do legionów.

Dowództwo Legionów polskich ogłasza z datą 16 b. m. następujący rozkaz nr. 334:

Żołnierze!

Trzy lata upłynęło od chwili powstania NKN. i Legionów polskich. Po wiekowej niewoli naród polski w tej dzielnicy, w której mu wolno było w chwili wybuchu wojny podnieść sztandar walki o wolność, stworzył garść swego własnego wojska, by ją posłać w bój przeciw najniebezpieczniejszemu ze swych ciemiężców. Dwukrotnie rocznicę tego, dla przyszłości Polski wielkopomnego czynu, czciliście w polu, w obliczu nieprzyjaciela, z tą wiarą głęboką, że Wasza ofiara krwi, że znoje Wasze i trudy, że Wasze bohaterstwo dźwignie grobowy kamień niewoli Ojczyzny. Żyliście nadzieją, że nie pójdzie na marne polski czyn o rężny: wytrwaliście mimo wszystkich zawodów, mimo obojętności społeczeństwa, mimo przeszkód i trudności, piętrzących się na każdym kroku. Wytrwaliście i przetrwaliście aż do chwili, w której aktem 5 listopada uznano prawo Polski do samodzielnego państwowego bytu! Wytrwaliście aż do chwili o której marzyliście w ciągu długich bojowych pochodów, staliście się kadrami wojska polskiego!

Zakończył się okres pracy frontowej — rozpoczęła się żmudna praca organizacyjna. Dotąd cel niespełniony, nie stanęły jeszcze nowe pułki wojska polskiego, ale stanąć muszą, jeśli państwo polskie ma powstać i żyć. Nie żyje bezkarnie naród wiek z górą w niewoli, nie łatwo mu zbudować państwo które zniszczył. Walczyć trzeba z niemocą własną! Walczyć i wierzyć, że nie zginęła Ta, dla której Wasz bagnet pisał hymn zmartwychwstania i w oczach Waszych powstaje z grobu i do życia nowego się dźwiga. Bądźcie Jej ramieniem zbrojnym, bądźcie Jej mocą wytrwania!

W dniu trzechlecia istnienia Legionów bliżsi niż kiedykolwiek jesteście wielkiego celu Waszych walk i zwojów, Waszych tęsknot i pragnień. Polska jest w przededniu otrzymania rządu i tworzenia wojska! W takiej chwili, nie wyrzekajcie się trzechletniego dorobku; z tem większym zapa-

łem, z tem głębszą wiarą w ostateczne zwycięstwo karnie wbrew wszelkim zakusom pełnijcie swą służbę dla Ojczyzny.

Wielka dziejowa chwila niech Was zastanie skupionych przy zwycięskim legionowym sztandarze, który Wam dał sławę — a Ojczyźnie wolność! Dajcie narodowi całemu nowy przykład wytrwania!

Zieliński pułkownik mp.

Organizacja skarbowości państwowej w Polsce.

Korespondent «Kurjera Lwowskiego» donosi z Warszawy pod datą 8-go sierpnia:

Prof. uniwersytetu lwowskiego i dyrektor Banku krajowego dr. J. Michalski zaproszony został przez T. Radę Stanu do zorganizowania skarbowości państwowej w Polsce tak materialnej, jak i formalnej. W tym celu bawił dr. Michalski w ostatnim czasie w Warszawie przez 10 dni dla wstępnej omówienia tej sprawy.

Dowiadujemy się, że o ile galicyjski Wydział krajowy zwolni dyrektora Banku krajowego dr. Michalskiego na kilka miesięcy od obowiązków służbowych w Banku kraj, rozpocznie on z dniem 1 września wstępne prace organizacyjne na miejscu w Warszawie przy pomocy kilkunastu najlepszych znawców tej materji ze wszystkich trzech zaborów, zwłaszcza z ministerjum skarbu w Wiedniu.

Prof. dr. Michalski, który odbył wszechstronną praktykę administracji skarbowej w Galicji we wszystkich działach, a następnie po habilitacji do skarbowości na Uniwersytecie Jagiellońskim, teoretycznie i praktycznie przedmiot ten studjował w angielskich i niemieckich władzach skarbowych i zakładach naukowych, posiada, podług opinji sfer miarodajnych, wszelkie potrzebne kwalifikacje do zorganizowania skarbowości państwowej w Polsce. Dr. Michalski jest też profesorem zwyczajnym administracji i skarbowości, oraz dotychczasowych ustawodawstw na uniwersytecie lwowskim.

KRONIKA.

KALENDARZYK.

Dziś: Augustyna.

lutro: Ścięcie św. Jana Chrz.

Pojutrze: Róży.

Wschód słońca—o g. 4 m. 59.

Zachód słońca—o g. 7 m. 03.

Z WILNA

— W Liceum św. Schola-styki pp. Benedyktynki nauka rozpocznie się 1 września. Zapisy do I i II kl. przyjmowane są codziennie w rozmównicy klasztornej.

— Piąty koncert kameralny. Ceniony zespół kwartetowy «mienia Stanisława Moniuszki» wystąpi po raz ostatni w sezonie bieżącym w nadchodzącą niedzielę, d. 2 września, w sali «Lutni».

Na program tego koncertu kameralnego hr. Halka-Ledóchowski wybrał dzieła Beethovena (kwartet C-moll, op. 18, № 4), Bacha (sonata na skrzypce i fortepjan w wykonaniu Wandy Bohuszewiczówny i Heleny Szymo-Kulickiej) i Schumanna (kwartet F-dur, op. 41).

Po raz to pierwszy kwartet «mienia St. Moniuszki», dzięki przerwie w przedstawieniach teatru polskiego, będzie miał możność skorzystania z sali «Lutni» w niedzielę, co też umożliwi szerszej publiczności przybycie na ten niezwykle interesujący koncert.

Bilety są już do nabycia w obu cukierniach Sztrallów przy ul. św. Jerskiej.

Z PROWINCJI.

(-) Z Suwałk donoszą:

W dn. 24 bm. rozstał się z tym światem Nestor lekarzy suwałskich, ś. p. Aleksander Bakinowski, w wieku sędziwym, 73 lat. Wychowawca Szkoły Głównej, uczestnik powstania 63 r., długoletni lekarz m. Suwałk—zmużony wypadkami wojennymi w r. 1915 wyjechał do Wilna, skąd przy pierwszej nadarzzonej sposobności powrócił do swych stron rodzinnych, aby tu spełniać swe ciężkie obowiązki niosąc ulgę cierpiącej ludności do ostatnich chwil swego życia i tu na ziemi rodzinnej spoczął na wieki. On jeden wytrwał na swem stanowisku powszechny, szczerzy. Żał wszystkich towarzyszył mu do grobu i na długo pozostanie w sercach naszych; stanęł nad jego grobem dorośli i dzieci bez różnicy klas i stanów, bez różnicy wyznania i narodowości stanęli, aby oddać należny mu hołd i uznanie. Bo też wyjątkowy był to człowiek tak wszystkim bliski, a jednak inny; w czasach najokropniejszych w dziejach świata walk ludzkich, zawsze pogodny, wszystkim życzliwy, bezinteresowny, najsroksliwą opieką otaczający biedaków i nieszczęśliwych, którym nigdy swej pomocy nie odmawiał.

Zegnaj nam, czcigodny przyjacielu, spoczywaj snem wiecznym tu na ziemi rodzinnej, którąś tyle ukochał.

OFIARY.

skłózona w administracji „Dziennika Wileńskiego”

Na szkoły do rozporządzenia dr. Witolda Węśławskiego.

Zamiast wieńca na grób ś. p. Prezydenta Michała Węśławskiego — Polski Komitet Pań 100 m.

Zamiast wieńca na grób ś. p. Michała Węśławskiego—Księżna Michałowa Ogińska 20 m.

Na założenie kuchni dla pracujących w Zarządzie miejskim.

Ku uczczeniu ś. p. Michała Węśławskiego—Urbanowicz Jan 50 m.

Nabożeństwo żałobne za duszę

śp. Józefa z Howieckich Dubikajtisowej

zmarłej dn. 24 sierpnia 1917 r., odbędzie się w środę, dn. 29-go sierpnia, o g. 9 i pół rano w kościele św. Jakóba.

Zarząd kuchni „Gr. Farmaceutów” Ostrobramska 25, ogłasza niniejszem, że rodziny i osoby zarejestrowane na obiady **będą otrzymywały chleb**

we wtorki i czwartki po 1/2 funta na osobę, za opłatą 36 fen. za funt. Zapisy przyjmują się codziennie od g. 11—3 pp. 636

ZARZĄD WILEŃSKIEGO STOWARZYSZENIA POŻYCZKOWO - OSZCZĘDNOŚCIOWEGO ZAWALNA Nr. 60.

Asekuruje rosyjskie premjówki II-jej emisji 1866 roku od wylosowania 1/14 września 1917 r.

LOMBARD MIEJSKI (Tracka, mury Franciszkańskie)

Jak dawniej

wydaje pożyczki

pod zastaw ruchomości, z wyjątkiem mebli. Względem ubrań wymagana jest dezynfekcja.

Przyjmuje na sprzedaż drogocenne kamienie, biżuterję i wszelkie wyroby złote i srebrne.

D-R CHAIT już powrócił.

Przyjmuje chorych od g. 3—5 pp. (choroby wewnętrzne i dziecięce). **W. Stefańska 23.** 613

Do wynajęcia mieszkanie

1 lub 2 pokoje umeblowane z elektrycznością. Tamże przyjmowane są do przerabiania: damskie kapelusze, mufki i kołnierze. Gubernatorska № 5—27, od g. 10 do 12 i od 3 do 5 pp. Zalewska. 629

Kto chce sprzedać prywatnie

za dobrą cenę (nie do magazynu) cennoci: perły, drogie kamienie, zegarki, antyki, lombardowe kwity i sztuczne zęby. Tatarska 20—17, Poczter. r-k

Poszukuje mieszkania

od zaraz, składającego się z 4 do 5 pokoi z elektrycznością i ze stajnią. Wiadomość piśmienną proszę składać: Ś-to Jerska № 17—2, Sobolewska. 634

Do wynajęcia

3 pokoje z elektrycznością i wodociągiem. Węglowa 21—1, Walicki.

KUPUJĘ

cennoci, złote i srebrne rzeczy, brylanty i kwity lombardowe na takowe. **Płać najwyższe ceny.** Milejkowski, Wielka 70, obok mag. Alszwanga. r-k

Weterynarz

przy b. zarządzie miejskim, **Brunon Bobrowski** udziela porad. Antokolska 32—9.

Wagi dziesiętne

15 pudowe, szafa do ubrania, komoda i stół dębowy do sprzedania. Nowy-Swiat, ul. Słowiańska 10—1, Dederkowiczówna. 632

MAMKA potrzebna natychmiast młoda, zdrowa, ze świadectwami doktora i rekomendacją. Zgłaszać się: Montwiłłowska 5, Römer. 626

Wyborna kawa mieszankę na białą kawę poleca firma «A. Stępkowski», Ś-to Jerska 20. 585

Zgubiono dn. 25 bm. różniane czarne najładniejszemu srebrnym, idąc za ul. Bernardyńską na ul. Popławska. Łaska wy znalazca zechce zwrócić za wynagrodzeniem 4 mk. na ul. Popławska № 28—1. Chlewińska. 633

Introligator B. Aleksandrowicz, Tatarska 11, przyjmuje roboty w zakresie fachu wchodzące.